

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15025694	Moncho Valcarce	Pontes de García Rodríguez (As)	2015/2016

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
QUI	Química	CSQUI01	Laboratorio de análise e de control de calidade	Ciclos formativos de grao superior	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0075	Empresa e iniciativa emprendedora	2015/2016	3	53	63

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Elaboración	CABARCOS ANCA, JAVIER
Impartición	CABARCOS ANCA, JAVIER

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Este módulo profesional contén a formación necesaria para desenvolver a propia iniciativa no ámbito empresarial, tanto cara ao autoemprego como cara á asunción de responsabilidades e funcións no emprego por conta allea.

A formación do módulo permite alcanzar os obxectivos xerais l), m), n), o), p) e q) do ciclo formativo, e as competencias l), m), n), o), p), q) e r) do título.

As liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe que permiten alcanzar os obxectivos do módulo han versar sobre:

-Manexo das fontes de información sobre o sector das empresas de laboratorio e control de calidade, incluíndo a análise dos procesos de innovación sectorial en marcha.

-Realización de casos e dinámicas de grupo que permitan comprender e valorar as actitudes das persoas emprendedoras e axustar a súa necesidade ao sector de laboratorio e control de calidade.

-Utilización de programas de xestión administrativa e financeira para pequenas e medianas empresas do sector.

-A realización dun proxecto empresarial relacionado coa actividade de laboratorio e control de calidade composto por un plan de empresa e un plan financeiro e que inclúa todas as facetas de posta en marcha dun negocio.

O plan de empresa incluírá os seguintes aspectos: maduración da idea de negocio, localización, organización da produción e dos recursos, xustificación da súa responsabilidade social, plan de márketing, elección da forma xurídica, trámites administrativos, e axudas e subvencións.

O plan financeiro ha incluír o plan de tesouraría, a conta de resultados provisional e o balance provisional, así como a análise da súa viabilidade económica e financeira.

É aconsellable que o proxecto empresarial se vaia realizando conforme se desenvolvan os contidos relacionados nos resultados de aprendizaxe.

O correcto desenvolvemento deste módulo esixe a disposición de medios informáticos con conexión a internet e que polo menos dúas sesións de traballo sexan consecutivas.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)	Resultados de aprendizaxe			
					MP0075_00			
					RA1	RA2	RA3	RA4
1	Quero crear a miña propia empresa.	-O traballo por conta propia. Introducción. -Que significa ser empresario. -A idea: creatividade e innovación.	5	10	X			
2	Que debo saber do contorno da miña empresa.	-A empresa e o seu contorno. Introducción. -Funcións básicas da empresa. -A empresa como sistema. -Estrutura organizativa da empresa. Organigrama. -O contorno da empresa. -Análise das relacións dunha peme co contorno. <u>Análise DAFO.</u>	8	10		X	X	
3	O estudo de mercado.	-O estudo de mercado. -O mercado. -Os nosos clientes. -A competencia. -Fontes de información. -Marketing estratéxico e marketing mix. -O produto. -O prezo. -Dar a coñecer o produto. -A distribución do produto.	6	10		X		
4	Canto costa a miña idea e con que recursos conto.	-Canto diñeiro necesito para montar a miña empresa? O plan de investimentos e gastos. -De onde vou obter o diñeiro? O plan de financiamento. -Subvencións. -Fontes de <u>financiamento para o día a día.</u>	5	10				X
5	Será rendible o meu futuro negocio?	-O plan financeiro. -O plan de tesourería. -A conta de resultados ou conta de perdas e ganancias. -Nocións básicas sobre o balance. -O balance final provisional.	6	12				X
6	Que tipo de empresa me interesa.	-Criterios para elixir a forma xurídica. -Características dos diferentes tipos de empresas. -O empresario individual. -A Sociedade de Responsabilidade Limitada. -A Sociedade Anónima. -As Sociedades Laborais. -As Sociedades Cooperativas. -As Comunidades de Bens e Sociedades Cívicas. -A Franquicia.	8	12			X	X
7	Empezamos cos trámites.	-Introdución. -Trámites para a constitución dunha empresa. -Trámites de posta en marcha. -Clasificación dos trámites en virtude do lugar no que se realizan. -A fiestra única empresarial. -Proceso telemático para a creación dunha <u>Sociedade Limitada Nova Empresa.</u>	9	12			X	
8	Que impostos teño que pagar.	-Impostos que deben pagar os distintos tipos de empresas. -Obrigacións fiscais e calendario fiscal. -Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas (IRPF). -Imposto de Sociedades. -Imposto sobre Actividades Económicas (IAE). -O Imposto sobre o Valor Engadido (IVA).	9	12			X	
9	Que documentos teño que utilizar.	-Os procesos administrativos na empresa. -Documentos relacionados coa compravenda. -Documentos relacionados co pagamento e o cobro. -O pagarei.	7	12			X	X
Total:			63					

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Quero crear a miña propia empresa.	5

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Desenvolve o seu espírito emprendedor identificando as capacidades asociadas a el e definindo ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación e a creatividade.	SI

4.1.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Identificar o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos. -Analizar o concepto de cultura emprendedora e a súa importancia como dinamizador do mercado laboral e fonte de benestar social. -Valorar a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na actividade emprendedora. - Analizar as características das actividades emprendedoras no sector de laboratorio e control de calidade. -Valorar o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora. -Valorar ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación, pola creatividade e pola súa factibilidade. - Decidir a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio do ámbito do sector de laboratorio e control de calidade que ha servir de punto de partida para a elaboración do proxecto empresarial. -Analizar a estrutura dun proxecto empresarial e valorar a súa importancia como paso previo á creación dunha pequena empresa.	1	Creación da propia empresa	5,0
TOTAL			5

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA1.1 Identifícase o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos.	● PE.1 - -	S	12
CA1.2 Analízase o concepto de cultura emprendedora e a súa importancia como dinamizador do mercado laboral e fonte de benestar social.	● PE.2 - -	S	12
CA1.3 Valorouse a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na <u>actividade emprendedora</u> .	● PE.3 - -	S	12
CA1.4 Analizáronse as características das actividades emprendedoras no sector de laboratorio e control de calidade.	● PE.4 - -	S	14
CA1.5 Valorouse o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora.	● PE.5 - -	S	12
CA1.6 Valoráronse ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación, pola creatividade e pola súa factibilidade.	● PE.6 - -	S	12
CA1.7 Decidiuse a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio do ámbito do sector de laboratorio e control de calidade que ha servir de punto de partida para a <u>elaboración do proxecto empresarial</u> .	● PE.7 - -	S	14
CA1.8 Analízase a estrutura dun proxecto empresarial e valorouse a súa importancia como paso previo á creación dunha pequena empresa.	● PE.8 - -	S	12
TOTAL			100

4.1.e) Contidos

Contidos
Innovación e desenvolvemento económico. Principais características da innovación na actividade de laboratorio e control de calidade. (materiais, tecnoloxía, organización da produción, etc.).
A cultura emprendedora na Unión Europea, en España e en Galicia.
Factores clave das persoas emprendedoras: iniciativa, creatividade, formación, responsabilidade e colaboración.
A actuación das persoas emprendedoras no sector de laboratorio e control de calidade.
O risco como factor inherente á actividade emprendedora.
Valoración do traballo por conta propia como fonte de realización persoal e social.
Ideas emprendedoras: fontes de ideas, maduración e avaliación destas.
Proxecto empresarial: importancia e utilidade, estrutura e aplicación no ámbito de laboratorio e control de calidade.

4.1.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
	Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	
Creación da propia empresa - -	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación da materia do módulo ao alumnado. Explicación da metodoloxía, criterios e elementos de avaliación e de recuperación. Contidos mínimos. • Temporalización da materia. Previsión de datas e períodos de avaliación. • Explicar a importancia do traballo por conta propia, que significa ser empresario e o concepto de idea: creatividade e innovación. 	<ul style="list-style-type: none"> • -Comprensión da materia explicada. -Prantexamento de dúbidas. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe da importancia do traballo por conta propia, do significado da figura do emprendedor e do empresario e dos conceptos de creatividade e innovación empresariais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - • PE.3 - - • PE.4 - - • PE.5 - - • PE.6 - - • PE.7 - - • PE.8 - - 	5,0
TOTAL						5,0

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Que debo saber do contorno da miña empresa.	8

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO

4.2.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Valorar a importancia das pequenas e medianas empresas no tecido empresarial galego. -Analizar o impacto ambiental da actividade empresarial e a necesidade de introducir criterios de sustentabilidade nos principios de actuación das empresas. -Identificar os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural. -Apreciar a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico. -Determinar os elementos do contorno xeral e específico dunha pequena ou mediana empresa de laboratorio e control de calidade en función da súa posible localización. -Analizar o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial. -Valorar a importancia do balance social dunha empresa relacionada con laboratorio e control de calidade e describir os principais custos sociais en que incorren estas empresas, así como os beneficios sociais que producen. -Identificar en empresas de laboratorio e control de calidade prácticas que incorporen valores éticos e sociais. -Definir os obxectivos empresariais incorporando valores éticos e sociais. -Analizar os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais. -Describir as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de laboratorio e control de calidade, e delimitar as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial. -Elaborar un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.	1	O contorno da empresa	8,0
TOTAL			8

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA2.1 Valorouse a importancia das pequenas e medianas empresas no tecido empresarial galego.	● PE.1 - -	S	12
CA2.2 Analizouse o impacto ambiental da actividade empresarial e a necesidade de introducir criterios de sustentabilidade nos principios de actuación das empresas.	● PE.2 - -	S	12
CA2.3 Identifícaronse os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.	● PE.3 - -	S	12
CA2.4 Apreciouse a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico.	● PE.4 - -	S	12
CA2.5 Determináronse os elementos do contorno xeral e específico dunha pequena ou mediana empresa de laboratorio e control de calidade en función da súa posible localización.	● PE.5 - -	S	12
CA2.6 Analizouse o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial.	● PE.6 - -	S	10

Cráterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA2.7 Valórouse a importancia do balance social dunha empresa relacionada con laboratorio e control de calidade e describíronse os principais custos sociais en que incorren estas empresas, así como os beneficios sociais que producen.	• PE.7 - -	S	10
CA3.3 Valórouse a importancia das empresas de economía social no sector de laboratorio e control de calidade.	• PE.8 - -	S	10
CA3.4 Especificouse o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.	• PE.9 - -	S	10
TOTAL			100

4.2.e) Contidos

Contidos
A empresa como sistema: concepto, funcións e clasificacións.
Análise do contorno xeral dunha pequena ou mediana empresa de laboratorio e control de calidade: aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de laboratorio e control de calidade: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia.
Localización da empresa.

4.2.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
O contorno da empresa - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicar a relación entre a empresa, o seu microentorno e o macroentorno, as súas funcións básicas, a súa estrutura organizativa (organigrama) e a análise DAFO. -Realizar casos prácticos de organigramas e análise DAFO. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización dos casos prácticos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe da relación empresa/contorno, das súas funcións e estrutura organizativa e da utilidade da análise DAFO. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Internet (casos prácticos de empresas reais). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - • PE.3 - - • PE.4 - - • PE.5 - - • PE.6 - - • PE.7 - - • PE.8 - - • PE.9 - - 	8,0
TOTAL						8,0

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	O estudo de mercado.	6

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.3.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Describir as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de laboratorio e control de calidade, e delimitar as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial. -Elaborar un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e plan de márketing.	1	Estudo de mercado.	6,0
TOTAL			6

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA2.8 Identifícanse, en empresas de laboratorio e control de calidade prácticas que incorporen valores éticos e sociais.	• PE.1 - -	S	20
CA2.9 Definíronse os obxectivos empresariais incorporando valores éticos e sociais.	• PE.2 - -	S	20
CA2.10 Analizáronse os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais.	• PE.3 - -	S	20
CA2.11 Descríbonse as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de laboratorio e control de calidade, e delimitáronse as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial.	• PE.4 - -	S	20
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.	• PE.5 - -	S	20
TOTAL			100

4.3.e) Contidos

Contidos
A persoa empresarial. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.
Responsabilidade social da empresa e compromiso co desenvolvemento sustentable.
Cultura empresarial, e comunicación e imaxe corporativas.
Actividades e procesos básicos na empresa. Organización dos recursos dispoñibles. Externalización de actividades da empresa.
Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de márketing.

4.3.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Estudo de mercado. - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicar os conceptos de estudo de mercado (mercado, clientela, competencia, marketing), a determinación dos prezos de produtos e servizos e a súa distribución). -Realización de casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización dos casos prácticos propostos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe do concepto de estudo de mercado e os seus elementos. Realización dun estudo de mercado para a elaboración do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Internet (casos prácticos de empresas reais). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - • PE.3 - - • PE.4 - - • PE.5 - - 	6,0
TOTAL						6,0

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Canto costa a miña idea e con que recursos conto.	5

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.4.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Analizar as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha de empresas de laboratorio e control de calidade tendo en conta a súa localización. -Elaborar o plan financeiro e analizar a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.	1	Recursos para crear unha empresa.	5,0
TOTAL			5

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exigibles	Peso cualificación (%)
CA4.2 Descríbense as técnicas básicas de análise da información contable, en especial no referente ao equilibrio da estrutura financeira e á solvencia, á liquidez e á rendibilidade da empresa.	• PE.1 - -	S	100
TOTAL			100

4.4.e) Contidos

Contidos
Análise das necesidades de investimento e das fontes de financiamento dunha pequena e dunha mediana empresa no sector de laboratorio e control de calidade.

4.4.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Recursos para crear unha empresa. - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicar os conceptos de plan de investimentos e gastos da empresa e plan de financiamento. -Estudar as subvencións e as fontes de financiamento para o día a día. -Realizar casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización dos casos prácticos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe dos conceptos de plan de investimentos e gastos, plan de financiamento, subvencións e fontes de financiamento para o día a día. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Internet (información sobre subvencións). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - 	5,0
TOTAL						5,0

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Será rendible o meu futuro negocio?	6

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.5.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Analizar os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais. -Describir as técnicas básicas de análise da información contable, en especial no referente ao equilibrio da estrutura financeira e á solvencia, á liquidez e á rendibilidade da empresa. -Elaborar o plan financeiro e analizar a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.	1	Rendibilidade da empresa.	6,0
TOTAL			6

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA4.1 Analizáronse os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.	• PE.1 - -	S	50
CA4.5 Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.	• PE.2 - -	S	50
TOTAL			100

4.5.e) Contidos

Contidos
Concepto e nocións básicas de contabilidade: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
Análise da información contable: equilibrio da estrutura financeira e ratios financeiras de solvencia, liquidez e rendibilidade da empresa.
Plan financeiro: estudo da viabilidade económica e financeira.

4.5.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Rendibilidade da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> -Explicar os conceptos de plan financeiro, plan de tesourería e conta de resultados. -Ver nocións básicas sobre o balance e o balance final provisional. -Realizar casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización dos casos prácticos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe dos conceptos de plan financeiro, plan de tesourería e conta de resultados. Ter nocións básicas do balace da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - 	6,0
TOTAL						6,0

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Que tipo de empresa me interesa.	8

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.6.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Analizar o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cumpren para desenvolver a actividade empresarial. -Analizar as formas xurídicas da empresa e determinar as vantaxes e as desvantaxes de cada unha en relación coa súa idea de negocio. -Valorar a importancia das empresas de economía social no sector de laboratorio e control de calidade. -Especificar o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.	1	Formas xurídicas empresariais.	8,0
TOTAL			8

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA3.1 Analízase o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cumpren para desenvolver a actividade empresarial.	• PE.1 - -	S	25
CA3.2 Analizáronse as formas xurídicas da empresa e determinándose as vantaxes e as desvantaxes de cada unha en relación coa súa idea de negocio.	• PE.2 - -	S	25
CA3.8 Analizáronse as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha de empresas de laboratorio e control de calidade tendo en conta a súa localización.	• PE.3 - -	S	25
CA4.3 Defíníronse as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resúmenes anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa relacionadas con laboratorio e control de calidade. e diferenciáronse os tipos de impostos no calendario fiscal	• PE.4 - -	S	25
TOTAL			100

4.6.e) Contidos

Contidos
Formas xurídicas das empresas.
Responsabilidade legal do empresario.
Obrigas fiscais dunha pequena e dunha mediana empresa.

4.6.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Formas xurídicas empresariais. - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicación das distintas formas xurídicas de empresa (empresario individual, S. L., S. A., sociedades laborais, cooperativas, comunidades de bens e sociedades civís) e dos criterios de elección dunha ou outra para a constitución dunha empresa. -Explicación do concepto de franquicia. -Realización de casos prácticos de vantaxes e inconvenientes de cada forma xurídica de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia impartida. Prantexamento de dúbidas. Realización dos casos prácticos propostos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe das vantaxes e inconvenientes de cada unha das formas xurídicas de empresa. Comprensión do concepto de franquicia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Lexislación sobre formas xurídicas das empresas. Internet (franquicias). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - • PE.3 - - • PE.4 - - 	8,0
TOTAL						8,0

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Empezamos cos trámites.	9

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO

4.7.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 -Identificar os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica. -Identificar as vías de asesoramento e xestión administrativa externas á hora de pór en marcha unha pequena ou mediana empresa. -Incluir no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.	1	Trámites para a creación da empresa.	9,0
TOTAL			9

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA3.6 Identifícanse os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica.	• PE.1 - -	S	50
CA3.7 Identifícanse as vías de asesoramento e xestión administrativa externas á hora de pór en marcha unha pequena ou mediana empresa.	• PE.2 - -	S	50
TOTAL			100

4.7.e) Contidos

Contidos
Vías de asesoramento para a elaboración dun proxecto empresarial e para a posta en marcha da empresa.

4.7.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos			
Actividade (título e descrición)				Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Trámites para a creación da empresa. - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicación dos trámites necesarios para a constitución dunha empresa, trámites de posta en marcha, clasificación dos mesmos en función do lugar onde se realizan, o portelo único empresarial e o proceso telemático para constituir una S. L. Nova Empresa. -Realización de casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización de casos prácticos popostos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe dos trámites necesarios para a constitución dunha empresa. Coñecemento da existencia e funcionamento do portelo único e do proceso telemático para constituir una S. L. Nova Empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Normativa sobre constitución de sociedades. Internet (proceso telemático de constitución de sociedades). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - • PE.2 - - 	9,0
TOTAL						9,0

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	Que impostos teño que pagar.	9

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO

4.8.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Diferenciar o tratamento fiscal establecido para cada forma xurídica de empresa.	1	Tratamento fiscal de cada forma xurídica de empresa	2,0
2.1 Definir as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resúmenes anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa relacionadas con laboratorio e control de calidade, e diferenciar os tipos de impostos no calendario fiscal (liquidacións trimestrais e liquidacións anuais).	2	Obrigas fiscais.	7,0
TOTAL			9

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA3.5 Diferenciose o tratamento fiscal establecido para cada forma xurídica de empresa.	• PE.1 - -	S	100
TOTAL			100

4.8.e) Contidos

Contidos
A fiscalidade da empresa como variable para a elección da forma xurídica.

4.8.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Tratamento fiscal de cada forma xurídica de empresa -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicación dos impostos que deben pagar os distintos tipos de empresas, as obrigas fiscais e o calendario fiscal. -Estudo dos impostos IRPF, IS, IAE, IVA. -Realizar casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización de casos prácticos popostos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe das distintas figuras impositivas que afectan ás empresas. Coñecemento dos impostos máis importantes que lles afectan: IRPF, IS, IAE, IVA. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libre de texto. Normativa fiscal. Internet (datos sobre o IAE). 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - 	2,0

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Obrigas fiscais. - -	<ul style="list-style-type: none"> -Explicación dos impostos IRPF, IS, IAE e IVA. -Realización de casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización de casos prácticos popostos. • -Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendizaxe dos impostos máis relacionados coa empresa: IRPF, IS, IAE e IVA. 	<ul style="list-style-type: none"> • Libro de texto. Normativa sobre impostos. 	<ul style="list-style-type: none"> • PE.1 - - 	7,0
TOTAL						9,0

4.9.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
9	Que documentos teño que utilizar.	7

4.9.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.9.c) Obxectivos específicos da unidade didáctica

Obxectivos específicos	Act	Título das actividades	Duración (sesións)
1.1 Formalizar con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa de laboratorio e control de calidade, e describir os circuitos que recorre esa documentación na empresa.	1	Documentación empresarial.	7,0
TOTAL			7

4.9.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación	Instrumentos de avaliación	Mínimos exixibles	Peso cualificación (%)
CA3.9 Inclúese no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.	• PE.1 - -	S	50
CA4.4 Formalízase con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa d	• PE.2 - -	S	50
TOTAL			100

4.9.e) Contidos

Contidos
Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
Axudas e subvencións para a creación dunha empresa de laboratorio e control de calidade.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Ciclo de xestión administrativa nunha empresa de laboratorio e control de calidade: documentos administrativos e documentos de pagamento.
Coidado na elaboración da documentación administrativo-financeira.

4.9.f) Actividades de ensino e aprendizaxe, e de avaliación, con xustificación de para que e de como se realizarán, así como os materiais e os recursos necesarios para a súa realización e, de ser o caso, os instrumentos de avaliación

Que e para que	Como			Con que	Como e con que se valora	Duración (sesións)
Actividade (título e descrición)	Profesorado (en termos de tarefas)	Alumnado (tarefas)	Resultados ou produtos	Recursos	Instrumentos e procedementos de avaliación	
Documentación empresarial. - -	<ul style="list-style-type: none"> Explicación dos conceptos de proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa. Estudo das axudas e subvencións para crear unha empresa do sector de análise e control de calidade. Análise da forma xurídica máis adecuada para constituir a empresa. Estudo dos documentos administrativos e de pagamento. Realización de casos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> Comprensión da materia explicada. Prantexamento de dúbidas. Realización de casos prácticos popostos. Realización da parte correspondente do plan de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> Aprendizaxe do proceso de constitución e posta en marcha dunha empresa (documentos, trámites, axudas e subvencións, forma xurídica, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> Libro de texto. Normativa sobre constitución de sociedades. Internet (proceso telemático de constitución de sociedades). 	<ul style="list-style-type: none"> PE.1 - - PE.2 - - 	7,0
TOTAL						7,0

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Unidade 1: Quero crear a miña propia empresa.

- O traballo por conta propia. Introducción.
- Que significa ser empresario.
- A idea: creatividade e innovación.

Unidade 2: Que debo saber do contorno da miña empresa.

- A empresa e o seu contorno. Introducción.
- Funcións básicas da empresa.
- A empresa como sistema.
- Estrutura organizativa da empresa. Organigrama.
- O contorno da empresa.
- Análise das relacións dunha peme co contorno. Análise DAFO.

Unidade 3: O estudo de mercado.

- O estudo de mercado.
- O mercado.
- Os nosos clientes.
- A competencia.
- Fontes de información.
- Marketing estratéxico e marketing mix.
- O produto.
- O prezo.
- Dar a coñecer o produto.
- A distribución do produto.

Unidade 4: Canto costa a miña idea e con que recursos conto.

- Canto diñeiro necesito para montar a miña empresa? O plan de investimentos e gastos.
- De onde vou obter o diñeiro? O plan de financiamento.
- Subvencións.
- Fontes de financiamento para o día a día.

Unidade 5: Será rendible o meu futuro negocio?

- O plan financeiro.
- O plan de tesourería.
- A conta de resultados ou conta de perdas e ganancias.
- Nocións básicas sobre o balance.
- O balance final provisional.

Unidade 6: Que tipo de empresa me interesa.

- Criterios para elixir a forma xurídica.
- Características dos diferentes tipos de empresas.
- O empresario individual.
- A Sociedade de Responsabilidade Limitada.

- A Sociedade Anónima.
- As Sociedades Laborais.
- As Sociedades Cooperativas.
- As Comunidades de Bens e Sociedades Cívicas.
- A Franquicia.

Unidade 7: Empezamos cos trámites.

- Introdución.
- Trámites para a constitución dunha empresa.
- Trámites de posta en marcha.
- Clasificación dos trámites en virtude do lugar no que se realizan.
- A fiestra única empresarial.
- Proceso telemático para a creación dunha Sociedade Limitada Nova Empresa.

Unidade 8: Que impostos teño que pagar.

- Impostos que deben pagar os distintos tipos de empresas.
- Obrigacións fiscais e calendario fiscal.
- Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas (IRPF).
- Imposto de Sociedades.
- Imposto sobre Actividades Económicas (IAE).
- O Imposto sobre o Valor Engadido (IVA).

Unidade 9: Que documentos teño que utilizar.

- Os procesos administrativos na empresa.
- Documentos relacionados coa compravenda.
- Documentos relacionados co pagamento e o cobro.
- O pagarei.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Para a recuperación das avaliacións suspensas primeira e segunda, realizaranse exames específicos que versarán sobre os contidos mínimos esixibles:

- Recuperación da primeira avaliación: no mes de xaneiro.
- Recuperación da segunda avaliación: no mes de marzo.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Establecerase un calendario de probas extraordinarias a realizar durante o mes de marzo.
Para o alumnado que debe realizar actividades de recuperación de abril a xuño, terá lugar neste último mes.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A medida que progresa o curso farase a valoración do cumprimento dos tempos indicados nesta programación e faranse, se fora preciso, os axustes necesarios.

Respecto á práctica docente, como en calquera proceso de ensino-aprendizaxe, o diálogo está aberto para todos os integrantes implicados no mesmo, para modificar os aspectos que puideran redundar nunha mellora do mesmo. Este diálogo promóvese ao longo de todo o curso, desde o primeiro día de clase, propiciando a avaliación por parte tanto de profesorado como de alumnado, a través da análise dos aspectos que se propoñan a debate relacionados coa metodoloxía de ensino-aprendizaxe empregada.

Ademais, sempre que sexa posible, farase unha análise estatística dos resultados das actividades. Analizarase a idoneidade dos elementos usados na avaliación e, se é o caso, remodelaranse para adecualos á práctica docente.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

A avaliación inicial farase mediante un coloquio-debate na clase.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O alumnado dispón do horario de titorías para procurar a información que precise do profesorado.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

Séguese unha metodoloxía eminentemente práctica que implica unha considerable carga de traballo colaborativo. A propia dinámica impón como constantes a educación para a paz e para a igualdade.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Está prevista a programación, conxuntamente co resto de módulos do ciclo, de visitas a empresas para ampliar a formación do alumnado.